

Year (Yıl) : 2019
 Volume (Cilt) : 6
 Issue Number (Sayı) : 2
 Doi : 10.5455/JNBS.1545649959

Received/Geliş 24.12.2018
 Accepted/Kabul 26.03.2019
 JNBS, 2019, 6(2):83-86

Öner Avinca {ORCID:0000-0003-3109-6773}
 Abdullah Şen {ORCID:0000-0001-6705-4079}
 Yenal Karakoç {ORCID:0000-0003-3607-9286}
 Ömer Damar {ORCID:0000-0002-1018-1461}
 Mahmut Taş {ORCID:0000-0002-3894-4766}

ZEHİRLLENMELER: NEDEN SUİSİT, NEDEN KADINLAR? INTOXICATIONS: WHY SUICIDE, WHY WOMEN ?

Öner Avinca^{1*}, Abdullah Şen, Yenal Karakoç, Ömer Damar, Mahmut Taş

Öz

Zehirlenmeler tarihsel süreç boyunca toplumları yakından ilgilendiren sorunların başında gelmiştir(Chirasirisap K et al.1992). Paracelsus'un "her madde zehir özelliği gösterebilir ancak ilaç ile zehri birbirinden ayıran maddenin dozudur" ifadesi her maddenin zehir özelliği taşıyabileceğini göstermektedir(Rendell M et al.1978). Yirminci yüzyılın son yarısında meydana gelen gelişmeler, etkinliği olduğu kadar birçok zararı olan çok sayıda ilacı tıbbın kullanımına sunmuştur. Bu çalışma S.B.Ü Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi acil servis kliniğine Ocak 2013 ve Temmuz 2018 tarihleri suikid amaçlı başvurular geriye dönük incelendi. Çalışmaya 890 hasta alındı, hastalar cinsiyetlerine, suikid girişimi öncesi psikiyatrik tanı geçmişi olup olmadığına ve suikid girişiminde medeni durumlarının etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla gruplar belirlendi. Arşiv bilgilerine ulaşılmayan, başvuru bilgileri eksik ya da tam olmayan hastalar araştırmaya dahil edilmemiştir.

Kategorik değişkenlerin birbiri ile karşılaştırılmasında Pearson Chi-Square testi kullanıldı. Nicel değişkenler ortalama±SS(Standart Sapma) şeklinde gösterilirken kategorik değişkenler ise n(%) olarak gösterildi. P değeri 0,05 ten küçük anlamlı kabul edildi.

Anahtar Kelimeler: acil servis, intihar, zehirlenmeler

Abstract

Throughout the history, intoxications are among the issues that concern society closely. Each substance can carry a poisonous property in accordance with the following quote of Paracelsus: "All things are poisons for there is nothing without poisonous qualities. It is only the dose which makes a thing poison. Developments that have occurred in the last half of the twentieth century have offered the use of many drugs that are effective yet harmful. In this study, Patients with suicide attempt that applied to the S.B.U Gazi Yaşargil Training and Research Hospital emergency department between January 2013 and July 2018 were retrospectively reviewed.890 patients were included in the study. Groups were determined to determine whether patients had a history of psychiatric diagnosis before suicide attempt, genders and marital status were effective in suicide attempts. Patients whose archive information could not be reached and patients with incomplete information were not included in the research.

Pearson Chi-Square test was used to compare categorical variables.Quantitative variables were shown as mean ± SD (Standard Deviation) whereas categorical variables were shown as n (%).P value less than 0.05 was considered significant.

Keywords: emergency department ,suicide, intoxications

¹Health Sciences University, Gazi Yasargil research and training Hospital, Emergency Department ,Diyarbakır,Turkey.

*Sorumlu Yazar: Öner Avinca Health Sciences University, Gazi Yasargil research and training Hospital, Emergency Department, Diyarbakır,Turkey.
 onerbusra2010@gmail.com

1. Giriş

İntihar, dünya genelinde ergenler arasında en yaygın üçüncü ölüm nedenidir ve zehirlenme, intihar girişiminin önde gelen yöntemidir (Finkelstein Y et al.2015). Zehirlenmeler tarihsel süreç boyunca toplumları yakından ilgilendiren sorunların başında gelmiştir(Chirasirisap K et al.1992). Paracelsus'un "her madde zehir özelliği gösterebilir ancak ilaç ile zehri birbirinden ayıran maddenin dozudur" ifadesi her maddenin zehir özelliği taşıyabileceğini göstermektedir(Yılmaz A et al.2006). Yirminci yüzyılın son yarısında meydana gelen gelişmeler, etkinliği olduğu kadar zararı da olan pek çok ilacı tıbbın kullanımına dâhil etmiştir. Bununla birlikte sanayileşme ve teknolojik gelişmeler ile insan hayatına sayısız ilaç ve kimyasal girmiştir. Zehirlenmeler ciddi tedavi gerektiren ve her gün biraz daha önemi artan acil durumlardır. (Krenzelok Ep et al.2000;Suchard Jr et al.2002).Gelişmiş ülkelerde intihar amaçlı veya kaza sonucu meydana gelen zehirlenmelerin yıllık insidansı %0.02-0.93 arasında değişmektedir ve dünyada her yıl artmaya devam etmektedir (Meredith Tj 1993). İntihar vakaları Amerika Birleşik Devletleri'nde en sık onuncu ölüm sebebidir. Son on yılda % 16 artmıştır. İntiharlar en sık zehirlenmeler sonucu meydana gelmektedir. Daha ölümcül olan diğer sebeplerin aksine zehirlenme ile gerçekleşen intiharlarda hayatta kalma oranı daha yüksektir buda hastaların yaşamış oldukları travmatik süreçten dolayı ikincil bir intihar girişim olasılığını azaltmaktadır(Finkelstein, Y et al.2015).

2.Materyal ve Metod

2.1.Çalışma Alanı Ve Popülasyon

Bu çalışma S.B.Ü Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi acil servis kliniğine Ocak 2013 ve Temmuz 2018 tarihleri suisit amaçlı başvurular geriye dönük incelendi. Çalışmaya 890 hasta alındı, hastalar cinsiyetlerine, suisit girişimi öncesi psikiyatrik tanı geçmişi olup olmadığına ve suisit girişiminde medeni durumlarının etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla gruplar belirlendi.

2.2.Dışlama Kriterleri

Arşiv bilgilerine ulaşılmayan, başvuru bilgileri eksik ya da tam olmayan hastalar araştırmaya dahil edilmemiştir.

2.3. Veri Toplama ve Ölçümler

Vakaların cinsiyet ve yaş, suisit şekilleri (ilaç ve haplarla, kimyasal maddelerle, ateşli silah yaralanmaları trafik kazaları, suda boğulmalar ve asılmalar) bakıldı. Hastaların medeni durumu (evli, bekâr, boşanmış), daha öncesinde suisit girişimi olup olmaması incelendi. Vakaların ailesinde psikiyatrik hasta varlığı ailede suisit girişim varlığı, hastanın psikiyatrik tedavi geçmişi incelendi. Araştırma protokolü, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik kurulu tarafından gözden geçirildi ve onaylandı. Çalışma Helsinki Deklarasyonuna göre yapıldı.

2.4.İstatistiksel Analiz

Kategorik değişkenlerin birbiri ile karşılaştırılmasında Pearson Chi-Square testi kullanıldı. Nicel değişkenler ortalama±SS(Standart Sapma) şeklinde gösterilirken kategorik değişkenler ise n(%) olarak gösterildi. P değeri 0,05 ten küçük anlamlı kabul edildi.

3.Bulgular

Hastanemiz acil servis kliniğine Ocak 2013 ve Temmuz 2018 tarihleri arasında suisit nedeniyle başvuran 890 hasta geriye dönük olarak incelendi. Bu vakaların 312'si (%35,1) erkek, 578 (%64,90) vaka kadındı. Vakaların yaş aralığı 16 ile 80 arasındaydı. Yaş ortalaması 25,38 ± 8,742 idi. Suisit girişim şekli bakımından vakaları değerlendirdiğimizde ilaç ve benzeri maddeler ile suisit girişiminin daha fazla olduğunu ası, suda boğulma nedeni ile intihar girişimlerinin daha az oranda görüldüğünü tespit ettik. Hastaların medeni durumlarına incelediğimizde, suisit girişimi nedeni ile acil servisimize gelen vakaların çoğunluğunu 566 (%63,5) evli bireyler oluşturmaktadır. Vakalar tekrarlayan intihar girişimleri bakımından değerlendirildiğinde, öncesinde intihar girişimi olan bireylerin sayılarının kadın cinsiyette daha fazla olduğunu ve ayrıca tüm gelen vakalar arasında tekrar suisit girişiminin ilk kez suisit girişimine oranla daha yüksek olduğunu tespit edildi. Acil servisimize suisit girişimi nedeni le başvurmuş 480(%53,9) hastanın girişim öncesinde psikiyatrik tanı geçmişi olduğu, tüm gelen vakalar içerisinde 157(%17,6) sının daha öncesinden suisit girişiminin olmadığı 323 (%36,3) vakanın ise birden fazla suisit girişiminin olduğu tespit edildi(p<0,001). Hastaların medeni durumları ve cinsiyet durumları ile bir veya birden fazla suisit girişimleri arasında anlamlı fark görülmemiş olup sırasıyla p değerleri (p=0,096, p=0,251). Suisit girişimleri bakımından ilaç ve benzeri madde alımlarının diğer yöntemlere göre daha fazla görüldüğü, cinsiyet ile suisit girişim şekli açısından değerlendirdiğimizde ise ilaç ve benzeri maddeler ile suisit girişiminin kadın

Tablo 1. Vakaların istatistiksel analizleri

	Grup1 (Erkek) N=312	Grup2 (Kadın) N=578	Toplam N=890	P değeri
İlaç, hap ve benzeri maddelerle intihar girişimi	230(%33,2)	463(%66,8)	693(%77,86)	0,029
Kimyasal maddelerle zehirlenmeler/intihar girişimleri	23(%26,75)	63(%73,25)	86(%9,66)	0,088
Ateşli silah yaralanmaları, trafik kazaları, kesici delici alet yaralanmaları	40(%48,8)	42(%51,2)	82(%9,22)	0,006
Ası, suda boğulma	19(%65,5)	10(34,5)	29(%3,26)	0,000
Medeni durumu				
Evli	174(%30,7)	392(%69,3)	566(%63,6)	0,000
Bekar	136(%46,6)	156(%53,4)	292(%32,8)	
Boşanmış	2(%6,3)	30(%93,7)	32(%3,6)	
İntihar girişimi				
İlk kez intihar girişimi	148(%37,1)	251(%62,9)	399(%44,8)	
Birden çok intihar girişimi	164(%33,5)	327(%66,5)	491(%55,2)	0,251
Ailede intihar geçmişi	6(%66,6)	3(%33,4)	9(%1)	0,046
Ailede psikiyatrik vaka varlığı	7(%46,6)	8(%53,4)	15(%1,68)	0,342
Psikiyatrik tanı geçmişi	168(%35)	312(%65)	480(%53,9)	0,970

hastalarda erkeklere oranla daha fazla görüldüğü tespit edildi ($p=0,029$). Medeni durum ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde suisit girişiminin en fazla 566(%63,6) vaka ile evli bireylerde görüldü ($p<0,001$).

Vakaların cinsiyete göre suisit girişim biçimi, medeni durumu, öncesinde suisit girişimi olup olmaması, ailesinde suisit girişim öyküsünün varlığı, ailede psikiyatrik tanı geçmişi ve hastaların psikiyatrik tanı geçmişinin olup olmaması ile ilgili veriler Tablo 1’de özetlenmiştir.

4.Tartışma

Zehirlenmeler acil servis başvuruları arasında önemli yer tutmaktadır. Ciddi yaklaşım gerektirmeleri ve tedaviye iyi yanıt vermeleri zehirlenme vakalarının acil servislere başvurma sayılarının fazlalığının en büyük nedenidir. Tüm acil servislere zehirlenmelere yaklaşım neredeyse aynıdır. Bölgesel şartlar, yaş aralıkları ve bireyin toplumdaki yeri gibi nedenlerle acil servislere başvuran olguların profilleri değişiklik gösterebilmektedir. Duygu durum bozuklukları, okuryazarlık düzeyi, maddi yeterlilik, iş bulamama, aile fertlerinin fazlalığı ve psikososyal stres gibi sosyoekonomik ve kültürel yapıya bağlı çok sayıda değişkenle intihar arasında yakın bir bağlantı olduğu saptanmıştır (Akköşe Ş diğ.2003-Tountas C et al.2001). Ülkemizde yapılmış olan birçok çalışmada en sık suisit girişim nedeni olarak ilaçlar, karbonmonoksit inhalasyonu ve korozif maddelerin kullanımı görülmektedir (Özköşe Z & Ayoğlu F.1999-Yeşil O ve diğ.2008). Çalışmamızda ilaçlar ve kimyasal maddelere bağlı suisit girişimi literatürle uyumlu olarak en sık görülen zehirlenme türü olarak bulundu. Bunun nedenin ilaçlara ve diğer maddelere ulaşımın daha kolay olması evde kullanılmayan ilaçların rahat ulaşılabilir olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Yapılan bazı çalışmalar da intihar amaçlı başvuruların büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır (Stenbacka M et al.2018). Yaşlı hastalar üzerine yapılmış bir başka çalışmada yine kadın başvurularının fazlalığı dikkat çekmektedir (Jussi Jokinen et al.2016).Ülkemizde yapılan çalışmalarda suisit girişimi nedeniyle acil servise başvuran olgularının daha çok 25 yaş ve altı kadın cinsiyet fazlalığı saptanmıştır (Kavalcı C ve diğ.2006,Guloglu C & Kara Ih.2005). Bizim yaptığımız çalışmanın sonucu ülkemizde yapılan çalışmalara paralellik göstermiştir. İlaç hap ve benzeri maddelerle intihar girişimi kadınlarda erkeklere göre ciddi oranda fazladır. Çalışmanın sonuçlarını değerlendirdiğimizde literatür ile uyumlu olarak kadın cinsiyette suisit girişimi oranının erkek cinsiyete oranla daha fazla olduğu tespit edildi. Ülkemizde yapılan diğer bir çalışmada intihar amaçlı başvuran hastaların annelerinin eğitim düzeyleri değerlendirilmiş olup annelerin büyük çoğunluğunun ilköğretim düzeyinde eğitim aldığı saptanmıştır (Dinleyici M et al.2018). Buda gösteriyor ki sosyoekonomik gelişmişlik intiharlar üzerine etkilidir. Yaşa bağlı psikososyal stresler ve aile veya gelişim sorunları intihar riskini doğrudan etkilemektedir (Sang Hoon Oh et al2015).Yaşadığımız bölge ve Cinsiyet bakımından ve kullanılan yöntem değerlendirildiğinde. Kadınların sosyokültürel yapıdan dolayı yaşamının büyük bölümünü ev içerisinde geçirmesi, kadın cinsiyet üzerinde oluşabilecek yakın çevre ve aile baskısı gibi nedenler ile beraber; evli ve çocuk sahibi ise ev -aile-iş hayatı arasında yaşamdan zevk almayı sağlayacak olan aktivitelerden uzak olması veya zaman ayıramaması, gibi sebepler ile depresyona ve

intihara yatkınlık gösterebileceği. Buna bağlı olarak da ev içerisinde rahat ulaşabileceği ilaç ve benzeri maddeler ile suisit girişiminde bulunduğunu düşünmekteyiz. Cinsiyet, intihar davranışının tetikleyici parametreleri arasında bulunan sosyodemografik bir değişkendir. İntihar sonucu ölüm gerçekleşen çalışmaların çoğunda erkeklerin sayısı kadınlardan fazla görülmüştür. Ölümle sonuçlanmayan intihar girişimlerinde, kadınlar erkeklere göre yaklaşık iki kat daha fazla girişimde bulunmaktadır(Durak A 2008). Ölümle sonuçlanan intiharlarda cinsiyetler arasında görülen farklılıklar seçilen intihar yöntemine bağlanmıştır. Erkekler genelde ateşli silahlar ve kendini asma gibi daha öldürücü olan yöntemleri kullanırken, kadınlar ilaç alma ya da yüksekten atlama gibi yöntemleri kullanmaktadırlar. Yapılan bazı çalışmalarda kadınların erkeklerden daha fazla intihar düşüncesine sahip oldukları saptanmıştır. Fakat çalışmalar göstermiştir ki kadınlar daha sık intihar girişiminde bulunsalar da, tamamlanmış intihar girişimleri erkeklerde daha siktir(Durak A 2008).Çalışmamızdaki evli bireylerde suisit girişim oranlarının yüksek olması bizlere bu durumdan kaynaklandığını düşündürmektedir. Güloğlu ve arkadaşlarının (Guloglu C & Kara Ih.2005) yaptıkları bir çalışmada evlenmemiş bekâr kadınların intihar oranları daha yüksek bulunmuştur. Yapılan araştırmalar intihar girişimlerinin çoğunlukla geçmişinde psikiyatrik bozukluk olan hastalar olduğunu; depresyon nedeniyle tedavi edilen hastalarda suisit girişimi yüksek olduğunu ve genellikle de tedavisinde kullanmış oldukları ilaçlarla suisit girişiminde bulunduklarını bildirmiştir (Staikowsky F et al.1995.Beskow J 1990). Ülkemizde ergenler üzerine yapılan bir çalışmada ailelerin büyük çoğunluğunda düşük sosyoekonomik düzeye saptanmıştır. Yine büyük çoğunlukta ailede en az bir psikiyatrik bozukluksaptanmıştır. İntihar sonucu başvuran ergenlerin annelerinde ciddi oranda psikopatolojik bulgular saptanmıştır. Ayrıca olguların bir kısmının birinci derece aile üyelerinde intihar girişimi öyküsü bulunmaktaydı(Şenses Dinç G et al.2018). Yapmış olduğumuz çalışmada vakalarımızın çoğunluğunun öncesinde psikiyatrik tanı geçmişleri olduğu gerçeği literatür ile uyumlu olarak gözlemlendi. Benzer şekilde çoğunluğunu kadın cinsiyet oluşturmakta idi. Tekrarlayan suisit girişimlerinin ilk kez suisit girişimine oranla daha yüksek tespit etmekle beraber yine büyük bir bölümünün kadın cinsiyete sahip bireylerin oluşturduğunu gözlemledik. Bu durumun bölgemizde yaşayan kadınların sosyal statüsü kazanımında yetersizlik, ekonomik güç ve özgürlüğünün olmaması ve suisit girişimini bir kaçış yolu olarak kullandıklarının düşüncesini akla getirmektedir.

5. Sonuç

Sonuç olarak suisit girişimi nedenleri ne olursa olsun önemli bir sağlık ve toplum sorunudur. Acil servis kliniğimize suisit sonucu başvuran vakalardan yaptığımız istatistiksel çalışma ülkemizde yapılan diğer benzer çalışmalara paralellik göstermiştir. Suisit girişimi en çok genç kadınlarda, ilaç hap ve benzeri maddelerle olmaktadır. Psikiyatrik tanı varlığı ailede psikiyatrik hasta varlığı hastaların intihar teşebbüsünde bulunmaları açısından önemli olduğu görülmüştür. Psikiyatrik geçmişi mevcut olan hastaların kullandıkları ilaçlarla tekrar suisit girişiminde bulunabilecekleri unutulmamalıdır.

Onam bilgisi : Onam formu sunulmuştur.

Etik kurul onayı: Etik kurul onayı sunulmuştur.

Çıkar çatışması : Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Referanslar

- Akköse, Ş., Fedakar, R., Bulut, M., Çebicci, H. (2003). Zehirlenme Olgularının Beş Yıllık Analizi. *Acil Tıp Dergisi*; 3:8-10.
- Beskow, J. (1990). Depression And Suicide. *Pharmacopsychiatry*, 23, 3-8.
- Chirasirisap, K., Ussanawarong, S., Tassaneeyakul, W. et all. (1992). A Study Of Major Causes and Types of Poisoning in Khonkaen, Veterinary and Human Toxicology, 34, 489- 492.
- Dinleyici M., Kırıl E., Yazar A. S., Şahin S. (2018). İlaç İntoksikasyonu ile Başvuran Ergenlerde Özkıyım İlişkili Risk Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 41 (2), 166-172.
- Durak, A. (2008). İntihar Olasılığı ve Cinsiyet: İletişim Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Yalnızlık ve Umutsuzluk Açısından Bir İnceleme. *Batıgün Ankara Üniversitesi Türk Psikoloji Dergisi*, 23(62), 65-75.
- Guloglu, C., Kara, I. H. (2005). Acute Poisoning Cases Admitted To A University Hospital Emergency Department İn Diyarbakir, Turkey. *Human Experimental Toxicology*, 24, 49-54. doi: 10.1191/0960327105ht499oa
- Finkelstein, Y., Macdonald, E. M., Hollands, S., Hutson, J. R., Sivilotti, M. L., Mamdani, M. M., & Juurlink, D. N. (2015a). Long-term outcomes following self-poisoning in adolescents: A population-based cohort study. *Lancet Psychiatry*, 2, 532-539. doi:10.1016/S2215- 0366(15)00170-4
- Finkelstein, Y., Macdonald, E. M., Hollands, S., Sivilotti, M. L., Hutson, J. R., Mamdani, M. M., & Juurlink, D. N. (2015b). Canadian Drug Safety and Effectiveness Research Network (CDSERN). Risk of suicide following deliberate self-poisoning. *JAMA Psychiatry*, 72, 570-575. doi:10.1001/jamapsychiatry.2014.3188
- Jokinen, J., Mattsson, P., Nordström, P., & Samuelsson, M. (2016). High early suicide risk in elderly patients after self-poisoning. *Archives of Suicide Research*, 16. doi: 10.1080/13811118.2016.1162239
- Kavalci C, Durukan P, Çevik Y, Özer M, İkizceli İ. (2006). Zehirlenme Olgularının Analizi: Yeni Bir Hastanenin Bir Yıllık Deneyimi. *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 6, 163-166.
- Krenzelok, E. P., Allswede, M. P., Mrvos, R. (2000). The Poison Center Role İn Biological And Chemical Terrorism . *Veterinary and Human Toxicology*, 42, 297-300.
- Meredith, T. J. (1993). Epidemiology Of Poisoning. *Pharmacol Therapeutics*, 59, 251-56.
- Oh, S. H., Kim, H. J., Kim, S. H., Kim, Y. M., Park, K. N. (2015). Which deliberate selfpoisoning patients are most likely to make high-lethality suicide attempts? *International Journal of Mental Health Systems* 7, 9, 35. doi:10.1186/s13033-015-0028-4
- Özköse, Z., Ayoğlu, F. (1999). Etiological And Demographical Characteristics Of Acute Adult Poisoning İn Ankara, Turkey. *Human Experimental Toxicology*, 18, 614-618. doi: 10.1191/096032799678839446
- Rendell, M., Mcgrane, D., Cuesta, M. (1978). Fatal Compulsive Water Drinking. *Jama*, 240, 2557-59. doi: 10.1001/jama.1978.03290230049024
- Staikowsky, F., Uzan, D., Grillon, N., et all. (1995). Voluntary Drug Poisoning Cases Admitted To An Emergency Care Unit. *Presse Medicale*, 24, 1296-1300.
- Stenbacka, M., Samuelsson, M., Nordström, P., Jokinen, J. (2017). Suicide Risk in Young Men and Women After Substance Intoxication. *Archives of Suicide Research*, 22(2), 254-262. doi:10.1080/13811118.2017.1319311
- Suchard, J. R. Chemical And Biological Weapons. In : Golgfrank Lr, Flomenbaum Ne, Lewin Na, Weisman Rs, Howland Ma, Hofman Rs, Eds. *Golgfrank' S Toxicologic Emergencies*, 7 Th Edition, Usa, The Mcgraw- Hill Companies, 2002: 1527-51.
- Şenses, Dinç G., Şahin, M., Bilgili, D., Çöp, E., Göker, Z., Hekim, Ö., Kurt, F., Dibek Mısırlıoğlu, E., Şükran Üneri, Ö. (2018). Anne psikopatolojisi ve aile işlevselliğinin ergenlerin intihar niyeti ve davranışı üzerine etkisi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*; 61: 11-18
- Tountas C, Sotiropoulos A, Skliros Sa Ve Arkı. Voluntary Self-Poisoning As A Cause Of Admission To A Tertiary Hospital Internal Medicine Clinic İn Piraeus, Greece Within A Year. *Bmc Psychiatry*; 1:4.
- Yeşil. O., Akoğlu, H., Onur, Ö., Güneysel, Ö. (2008). Acil Servise Başvuran Zehirlenme Olgularının Geriye Dönük Analizi. *Acil Tıp Anabilim Dalı, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi. İstanbul, Türkiye. Marmara Medical Journal*, 21(1);026-032
- Yılmaz A., Kukul Güven F. M., Korkmaz İ., Karabulut, S. (2006). Acil Serviste Akut Zehirlenmelerin Retrospektif Analizi Retrospective Analysis Of Acute Poisonings İn The Emergency Department C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 28 (1): 21 – 26, 2006